

933. **LA**¹, prep. „â, chez“ || ir. megl. ar. *la*.

Lat. **ILLAC-AD** (Meyer-Lübke, Rom. Gr. III, 428).

Abruzz. *lla* || rtr. it. fr. *là*; prov. *la(i)*; cat. *lla*; port. *lá* < **ILLAC**.

934. **LA**², vb. „laver (spéc. la tête), peigner“ (pf. *lăui*, part. *lăut*) — olt. băn. *lăia* (pf. *lăiaî*, part. *lăiat*) || ar. *iare* (pf. *lai*, part. *lat*).

Lat. **LAVARE**, cu amestecul, în parte, al formelor dela **LAVĒRE** pentru pf. și part. **LAVĪ** și **LAVTUM**, devenit ***LAŪTUM** prin analogie cu participiile în **-ŪTUM**, după care apoi pf. *lăui*; cit privește forma băn. și olt. *lăia*, trebuie să admitem că a fost refăcută după analogia verbelor de conj. a II-a (în-*ea*), dată fiind asemănarea cu aceste verbe la pf. și part.; după *lăia* s'a refăcut apoi ind. pres. *lai*.

Alb. *lañ*; rtr. *laver*; it. *lavare*; sard gal. *laá*; fr. *laver*; prov. *lavar*; cat. *llavar*; sp. port. *lavar*.

Der.: †*lăutoriu* (Hasdeu, Cuv. d. bătr. II, 191) „baignoire, cuvette“ (comp. *lavatoriu* m; rtr. *lavadoir*; it. *lavatoio*; port. *lavadoiro*); mold. trans. bucov. *lăutoare* „baignoire, bain“ (nprov. *lavadoiro*).

935. **Lături**, sb. f. pl. „lavure, eau qui a servi à laver qqch.“ || ar. *lături* || < ***LAVATURA,-AM** (comp. *lotura*) || alb. *vatirë*; rtr. *lavadüras*; it. *lavatura*; fr. *lavure*; prov. sp. port. *lavadura* || trans. băn. *lăturar* (Lex. Bud.; Reteganul, Pov. ard. IV, 27; Rev. cr.-lit. III, 159; Viciu, Glos. 56) „vase, seau pour la lavure“.

936. **Spăla**, vb. „laver“ || ir. *spelá*,

spălá; megl. *spilari*; ar. (*a*)*spilare* || < **EX-PERLAVARE** [Cipariu, Princ. 165], devenit de timpuriu *expellavare; forma dela indic. *spăl*, în loc de *spă-lau, e refăcută după inf. și după alte forme cu accentul pe terminațiune || alb. *šp=lañ* || *spălăfel*, dim. < *spălat* „propret“; *spălător* „laveur, blanchisseur“; *spălătoare* „lavette“, vr. trans. (Biblia, Exod. XXX, 18, 28; Prav. Mat. col. Buj. 196; An. Car.; Iorga, Stud. VIII, 32) „cuve, lavabo, lavoir; blanchisseuse“; *spălătoreasă* „blanchisseuse“; *spălătorie* „lavoir, buanderie“; *spălătură*, ar. *spilitură* (Dalametra) „lavage, blanchissage“ || *spălăci* „décolorer“ (influențat de sîrb. *splakati, -ačem* „rincer, laver“); *spălăcitură* „lavure, rinçure; lavasse; chose décolorée, passée de couleur“; bot. *spălăcioasă* „senecio vernalis, s. vulgaris“ || mold. bucov. *spolocanie* (Marian, Sărb. II, 3) nu are nimic de a face cu *spăla*, ci este rus. *сполоскание* „Ausspülen“.

937. **LAC**, sb. n. „lac, mare“ || ir. *lác*; ar. *lac*.

Lat. **LACUS,-UM**.

Vegl. *lag*; rtr. *lej*; it. *lago*; sard log. *lago*; vfr. *lai*; cat. *llach*; sp. port. *lago*.

Der.: dim. *lăculeț*; *lăcuț* (Iorga, Studii, XIII, 198).

938. **LACRIMĂ** (*lacrămă*), sb. f. „larme“ || megl. *lacrimă*; ar. *lacrimă, lacăr-mă, lacrimă*.

Lat. **LACRIMA,-AM**.

Rtr. *larma*; it. sard *lagrima*; fr. *larme*; prov. *lagrema*; cat. *llagrima*; sp. port. *lagrima*.

Der.: dim. *lăcrimioară*, bot. *lăcră-mioare*, pl. „convallaria majalis“; *lă-*

crămiță (Bibicescu, P. pop. 137), bot. „convallaria bifolia“; *lăcrimuță* (Iarnik-Birseanu, Doine 323; Vasiliu, Cînt. 154); *lăcrimea* (Iarnik-Birseanu, Doine 307; Hodoș, P. pop. 210, 211) || *lăcrămicios* „triste“ (Țocilescu, Mat. 67).

939. **Lăcrimos** (*lăcrămos*) „larmoyant, plein de larmes“ || ar. *lăcrămos*, *lăcărmos* || < LACRIMOSUS, -A, -UM || rtr. *larmus*; it. *lagrimoso*; vfr. *larmos*; prov. *lagremos*; cat. *llagrimos*; sp. *lagrimoso*.

940. **Lăcrăma**, vb. „verser des larmes, pleurer“ || ar. *lăcrămare*, *lăcăr-mare* || < LACRIMARE || rtr. *larmer*; it. *lagrimare*; vfr. *larmer*, *lermer*; prov. *lagrimar*; cat. *llagrimar*; sp. *lagrimar* || *înlăcrăma* „faire pleurer“; *înlăcrămat* „baigné de larmes“.

941. **LĂCUSTĂ**, sb. f. „sauterelle, criquet“ || ar. *lăcustă*.

Lat. *LACUSTA, -AM (= clas. LOCUSTA); pentru diferitele explicații ce s'au dat înlocuirii lui -o- cu -A-, cf. Densusianu, Hist. l. roum. I, 94.

Vit. lomb. *lagosta*, tic. *liğüsta*, piem. *lausta*, tarent. *ragoste*, sic. *ala(g)usta*; vfr. *laouste*; prov. *langosta*; cat. *llagosta*; sp. *langosta*; port. *lagosta*.

942. **LĂLĂTOARE** (ar.) „jour ouvrable, non férié“.

Lat. *LABORATORIA, -AM (scil. DĪBS) < LABORARE (comp. *sărbătoare* și alb. *dite e l'evruame* „Werktag“ < *l'evron* „arbeite“ < laborare). Forma normală *lăurătoare a devenit *lărătoare (cf. *speria*), de unde, prin disimilație (r-r > l-r), *lălătoare*.

Comp. sard log. *lauradoržu* „il sito dove și ara“ < *laboratorium.

943. **LAPTE**, sb. m. „lait“ || ir. *lăpte*; megl. *lapti*; ar. *lapte*.

Lat. LACTE SAU LAC, LACTEM, m. (= clas. LAC, n.; cf. Densusianu, H. l. roum. I, 132).

Vegl. *lat*; rtr. *lat*; it. sard *latte*; fr. *lait*; prov. *lach*; cat. *llet*; sp. *leche*; port. *leite*.

Der.: dim. *lăptișor*, bot. „androsace chamaejasme“; *lăptuț* (Teodorescu, P. pop. 511) || col. *lăpturi*, *lăpteturi*, pl. (Jipescu, Opinc. 57, 69; R.

oraș. 212) „laitage“ || *laptagiu* „laitier“: *laptagioaică* „laitière“ || ar. *lăptuiri* (Dalamestra) „traire“ || *alăpta* (formă recentă, după fr.) „allaiter“.

944. **Lăptar**, sb. m. „laitier“ < LACTARIUS, -UM || it. *lattaio*; fr. *laitier*; prov. *lachier*; cat. *lleter*; sp. *lechero*; port. *leiteiro* || *lăptăreasă* „laitière“ || *lăptărie* „laiterie“ (fr. *laiterie*; sp. *lechería*) || col. ar. *lăptiriū* (Dalamestra) „beau-coup de lait“.

945. **Lăptare** (ar.), sb. f. „gâteau fait avec du lait“ < LACTARIA, -AM, din adj. LACTARIUS, -A, -UM || it. *lattaia* „vaso dove mungono il latte“; port. *leiteira* „Melkkübel“.

946. **Lăptos**, adj. „laiteux, qui a du lait“ || ar. *lăptos* || < LACTOSUS, -A, -UM vit. *lattoso* (comp. fr. *laiteux*); cat. *lletos*; sp. *lechoso*; port. *leitoso* || *a se înlăptoșa* (Lex. Bud.) „se changer en lait, devenir laiteux“.

947. **Lăptucă**, sb. f. „laitue“ || ar. *lăptucă*.

Lat. LACTUCA, -AM.

It. *lattuga*; fr. *laitue*; prov. *lachuga*; cat. *lletuga*; sp. *lechuga*; port. *leituga*.

948. **LAPȚI**, sb. m. pl. „laitance, laite“ < LACTES || vegl. *alajte*; vit. *latti*; comp. fr. *laite*.

949. **LARD** (trans. băn.), sb. n. „lard“ || ir. *lărd*.

Lat. LARDUM.

Alb. *l'arđ*; it. *lardo*; sard *lardu*; fr. *lard*; prov. *lart*; cat. *llard*; sp. port. *lardo*.

Der.: *lărdos* (An. Car.) „lardum habens“ (it. *lardoso*; fr. *lardeux*; sp. *lardoso*).

950. **LARG**, adj. „large“ || ir. *lărg*; megl. *larg*; ar. *largu* „large, loin“.

Lat. LARGUS, -A, -UM.

Alb. *l'ark*; vegl. *l'arg*; rtr. *larg*; it. *largo*; sard *largu*; fr. *large*; prov. *lare*; cat. *larch*; sp. port. *largo*.

Der.: dim. *lărguț*; *lărguliță* (Iorga, Studii, VIII, 51) || ar. *lărguriū* (Dalamestra) „trop large“ || *lărgămint* (An. Car.; Ps. Sch., Coresi, Ps. XXX, 9, CXVIII, 45) „espace, ampleur“ (comp. *lărgimentum*) || *lărgime*, ar. *lărdzimi* (Dalamestra) „largeur, ampleur“ || ar. *lărguiri* (Dalamestra) „élargir“.

951. **Lărgi**, vb. „élargir“ || ir. *lărzi*; ar. *lirdziri* (Dalametra) || < LARGIRE || alb. *l'argoñ*; it. *largire* || comp. fr. *élargir* || *lărgitură* (An. Car.; Frîncu-Candrea, Munții apus. 103) „élargissure“.

952. **Alerga**, vb. „courir“ || ir. *alergă*; megl. *legari*; ar. *alăgare* || < *ALLARGARE < LARGUS; înțelesul de „courir“ se explică din acela de „s'éloigner. prendre le large“ pe care l-a căpătat verbul sub influența înțelesului de „éloigné“ ce se desvoltase în adj. *larg*; comp. de altfel alb. *ștriîn* care presintă exact aceeași desvoltare semantică „breite aus, strecke aus; laufe“, precum și alb. *l'argoñ* „entferne“ și formele romanice de mai jos; schimbarea lui *a* în *e* e datorită influenței verbului *a merge*, ale cărui forme de subj. (*meargă*, *mărgă*) și de part. pres. (*mergînd*, *mărgînd*), prezentînd asemănare cu *alargă*, *alărgînd*, au dat naștere alături de acestea și formelor *aleargă*, *alergînd*, de unde apoi *alerg*, ca și *merg* || it. *allargare* „éloigner“; vfr. *alargier* „élargir“, refl. „prendre le large. s'éloigner“; prov. *alargar*; cat. *allargar*; sp. port. *alargar* || *alergare*, ar. *alagă* „course“; ar. *cu de-alagă* „en courant, vite“; *alergător*, ar. *aligitor* (Dalametra) „coureur“ (comp. it. *allargatoio*); (*a*) *alergătoare* „meule courante, ourdissoir“; *alergătură*, ar. *alăgătură* „course“ (it. *allargatura*) || *alergaci* (Costinescu), trans. *alergiu* (Lex. Bud.) „coureur“ || † *alergăriște* (Dosoștei) „course de chevaux“ || ar. *adălăgare* (Cod. Dim.) „courir“

953. **LĂSA**, vb. „laisser; † pardonner, remettre (les péchés)“ || ir. *lasă*; megl. *lăsari*; ar. (*a*) *lăsare* || < LAXARE „étendre, relâcher“, care înlocuise în lat. vulg. pe clas. *relinquere*; înțelesul de „pardonner“ (pe care îl găsim și în latină, la scriitorii eclesiastici, cf. Bayard, Le latin de St. Cyprien, 102) s'a desvoltat în mod normal din acela de „laisser“ prin următoarele faze: „laisser—omettre—laisser impuni—remettre—pardonner“.

Alb. *l'ëšoñ*; rtr. *lascher*; it. *lasciare*; sard *lassare*; fr. *laisser*; prov. *laisar* (*laisar*); cat. *leixar* (*deixar*);

vsp. *le(i)jar* (sp. *dejar*); (port. *deixar*).

Der.: *lăsare*, *lăsat*, † *lăsată* „action de laisser; † permission, pardon“ (it. *lasciato*, *lasciata*); *lăsatul* (*lăsata*) *secului*, *lăsatul* (*lăsata*) *de sec* „carême-prenant“ (v. *Sec*); *lăsatul* (*lăsata*) *de brînză* „le dernier jour de la semaine grasse“; *lăsatul* (*lăsata*) *de carne* „le jour qui précède la semaine grasse“; *lăsător* „qui laisse“; *lăsătură* „délaissement, abandon; omission“, ar. *alisitură* (Dalametra) „personne négligente“ (it. *lasciatura*).

954. † **Lăsăciune**, sb. f. „pardon, remission“ < LAXATIO, -IONEM „relâchement“; cu schimbarea de înțeles pe care am văzut-o și în accepțiunile vechi ale verbului *lăsa*.

955. **LAT**, adj. „large, vaste, spacieux“; sb. „largeur, ampleur, étendue“ || ar. *lat* (Dalametra).

Lat. LATUS, -A, -UM.

Rtr. *lad*; it. *lato*; sard log. *ladu*; vfr. *lé* „large“, fr. *lé* „largeur (d'une étoffe)“; prov. *lat*.

Der.: dim. *lătuț*; *lățicel*; *lățisor*; *lățitș* (Teodorescu, P. pop. 457, 458, 459); bucov. *lătui* (Mar. Insect. 396, 397) || *lătăreș* (comp. *lungăreș* și vfr. *costerez*) „aplati, plat“, trans. „petit poisson plat, carassin“ (Lex. Bud.; Viciu, Glos. 55), trans. *lătăreață* (Lex. Bud.) „demi-setier, demi-chopine“ || † *lățet* „un peu large, plat, applati“ (Iorga, Studii. IV, 69) || trans. *lățitșă* (Lex. Bud.; Viciu, Glos. 56), băn. *lățitșă* „espèce de poisson plat, carassin“ || *lățeș* „large“, numai în expr. *coarne lățeșe* || † *lățiu* „aplati“ (Dosoștei, V. Sf. Martie 18) || *lătăuș* „aplati, plat“ (Marian, Insect. 5. 396, 397), zool. „nymphé du cousin“ || *lățing* „vaste, étendu“, numai în expr. *cale lungă și lățingă* din basmele populare || *lățime* „largeur“ || † *lăție* „étendue, largeur“ (Ps. 1654, LXXXVIII, 10) || *Lățilă* „personnage mythique des contes roumains“ (Creangă, Scrieri, I, 245) || *de-a-latul* (Marian, Nunta 12) „en large“.

956. **Lăți**, vb. „étendre, élargir, aplatir“ < *LATIRE (= clas. LATESCERE) || *lățitor* (Cantemir, Ist. ier. 229) „qui élargit, qui étend“.

957. **LAȚ**, sb. n. „lacs, nœud coulant, filet, piège“ || megl. *laț*; ar. (*a*)*laț*.

Lat. ***LACEUS**, -UM (= clas. **LAQUEUS**; Densusianu, Hist. l. roum. I, 113).

Alb. *lak*; rtr. *latsch*; it. *laccio*; sard log. Margine *lattu* (Spano II, 267); fr. *lacs*; prov. *latz*; cat. *llas*; sp. *lazo*; port. *laço*.

Der.: dim. *lățisor* || *lățui* „enlacer, garrotter, lier“.

958. **LĂTRA**, vb. „aboyer“—Teleorman *alătra* (Tocilescu, Mat. 140, 569) || ir. *latră*; megl. *lătrari*; ar. *alătrare*.

Lat. **LATRARE**.

Rtr. *ladrar*; (it. *latrare*); prov. *lairar*; cat. *lladrar*; sp. port. *ladrar*.

Der.: *lătrătură*, ar. *alătrătură* „aboieiment“.

959. **Lătrat**, sb. „aboieiment“ || ar. *alătrat* || < **LATRATUS**, -UM (it. *latrato*); port. *ladrado* (comp. sp. *ladrada*).

960. **Lătrător**, adj. sb. „qui aboie, aboyeur“—Vlașca *alătrător* (Tocilescu, Mat. 849) || ar. *alătrător* || < **LATRATORIUS**, -A, -UM.

961. **LATURE**, sb. f. „côté; †contrée“;

Lat. **LATUS**; forma rominească e refăcută din pl. *laturi* < ***LATORA** (= clas. **LATERA**).

It. *lato* (vit. pl. *latora*); sard log. *ladus*; vfr. *lés*, sav. *la*; prov. *latz*; vcat. *lat*; sp. port. *lado* < **LATUS**.

Der.: dim. *lătura* (Tocilescu, Mat. 36) || *lăturoaie*, băn. *lăturoaie*, mold. trans. *lăturoaie* (Viciu, Glos. 56, 58), trans. *lutunoaie* (Maior, Agr. IV, 108) „première et dernière planche sciées dans un tronc d'arbre, dosse; planche épaisse, madrier“; *lăturoi*, *lătunoi*, *lutunoi* (Șez. VIII, 187), *lăturoaie*, *lătunoaie* „défaut d'un tissu provenant du manque de plusieurs fils de la chaîne, fils courants, traces courantes“; *lăturoi* (Tocilescu, Mat. 425), *lătunoi* (Tocilescu, Mat. 1395; Șez. IV, 233), *lutunoi* (Marian, Ins. 5) „embryon de grenouille, têtard“; *lutunoaie* (Viciu, Glos. 58) „nymphé du cousin“; *lătunoi* (Negruzzi, Scrieri, I, 267) „qui présente des défauts (en parl. d'un tissu, à cause du manque de plusieurs fils de la chaîne)“ || *lăturaș* „latéral, voisin, d'à côté“; sb. „cheval qui est sous la main, cheval

placé à côté du cheval qui est monté; parent collatéral; paysan d'un village limitrophe, paysan exempt de certaines contributions, paysan corvéable“ (Act. Leg. I, 54; Mag. ist. II, 289; Iorga, Studii XIV, 157); „ouvrier qui travaille dans les mines de sel, manœuvre“ (Damé); bucov. zool. „nymphé du cousin“ (Marian, Ins. XIII, 309) || *lăturaean* „latéral, voisin, d'à côté“ || *lăturiș* „latéral, voisin, d'à côté“ (Reteganul, Pov. pop. 3), adv. „par des chemins détournés, en usant de moyens détournés“ (Laurian-Massim) || *lăturalnic* „latéral, voisin, d'à côté; détourné“ (formațiune modernă după fr. *latéral*) || *alături*, *alătura(a)*, † *alătura(a)*, ar. *alătura* (Dalamestra) „à côté“ (comp. it. *allato*; vfr. *a lés*; sp. *al lado*; port. *ao lado*; pentru înțeles comp. și alb. *mban* „auprès, à côté“ < *mb* „en, dans, sur“ + *an* „côté“); † *alăturaș* (Leg. Car.) „voisin, qui habite un domaine limitrophe, contigu“; *alăturiș* (Lex. Bud.; Alexici, Lit. pop. 23) „de côté“; *alătura*, *lătura* (Teodorescu, P. pop. 603; Marian, Sărb. I, 26; Voronca, Dat. cred. 835) „mettre à côté, approcher, joindre, comparer“ (comp. *lăterare* „mettre de côté“, întrebunțat de Priscian, și *allaterati*, CGL. V, 6, 44) || *în lături* „de côté, à l'écart“; *înlătura* „écarter, détourner“ || *de lături* „de côté“; *delătura* „écarter, mettre de côté“.

962. **LĂUDA**, vb. „louer, vanter“ || ar. (*a*)*lăvdare*.

Lat. **LAUDARE**; menținerea diftongului se explică prin influența analogică a formelor ce erau accentuate pe temă.

Alb. *v̋vdoñ*; rtr. *loder*; it. *lodare*; fr. *louer*; prov. *lauzar*; cat. *lloar*; sp. *loar*; port. *louvar*.

Der.: *lăudătură* „action de louer, louange“, ar. (*a*)*lăvdătură* (Dalamestra) „louange, vantardise“ (prov. *lauzadura*).

963. **Lăudător**, adj. sb. „qui loue, qui vante“ || ar. (*a*)*lăvdător* || < **LAUDATORIUS**, -A, -UM.

964. † **Lăudăciune**, sb. f. „louange“ || ar. (*a*)*lăvdăciune* || < **LAUDATIO**, -IONEM port. *louvação*.

965. **Laudă**, sb. f. „louange, éloge“ < LAUS, LAUDEM, prin schimbarea declin. || alb. *l'ast*; rtr. *lod*; it. *lode*, vit. *loda*; vfr. *los*; cat. *lloa*; vsp. vport. *loa*.

966. † **Lăudoare**, sb. f. „éloge, approbation“ (Letop. I, 44) < *LAUDOR, -OREM || prov. *lauzor*; cat. *lloar*; sp. *loor*; port. *louvor* || *lăudăros*, vr. bân. *lăuduros* (Coresi, Caz. 1581, 19; Dosoftei, Ps. vers. 167; Odobescu, III, 23) „vantard“; *lăudăroșie* „vantardise“ [Candrea].

967. **LAUR**, sb. m. „datura stramonium“.

Lat. LAURUS, -UM.

Alb. *l'ar*; it. *aloro*; sard log. *laru*; vfr. *lor*; prov. *laur*; cat. *llor*; port. *louro*.

968. **LĂURUȘCĂ**, sb. f. „vigne sauvage“ — vr. bân. mold. *lăuruscă* (Dosoftei, Parim. 13; An. Car.; Pamfile, Joc. I, 118, 336, 390); bân. *leorușcă*, *leuruscă*, *lăorușcă*; trans. *leurușcă* (Lex. Bud.); *răurușcă* (Barcianu); *răuruscă* (Tiktin); mold. *rourușcă* (Cihac).

Lat. LABRUSCA, -AM; forma *lăurușcă* a fost refăcută sub influența derivateelor în -ușcă; în *răurușcă*, *rourușcă* s'a produs asimilațiunea *l-r > r-r*.

Alb. *Varušk*, *Verušk* (it. *raverusto*, *raveruschio*, *lambrusca*, [U] *abrostino*, *abrostolo*, vit. *lambruzza*; sard log. *agrusta*; fr. *lambruche*; prov. *labrusca*; cat. *llambrusca*; sp. port. *labrusca*, unele din aceste forme sînt semi-savante și au fost modificate în parte prin etimologie populară).

LEAGĂN, v. legăna.

969. **LEGA**, vb. „lier, attacher, relier“ || ir. *legă*; megl. *ligari*; ar. *ligare*.

Rtr. *lier*; it. *legare*; sard log. *liare*; fr. *lier*; prov. *liar*; cat. *lligar*; sp. port. *li(g)ar*.

Der.: *legător* „qui lie, qui attache; relieur“ (it. *legatoio*; port. *liadoiro*); *legătoare* „ce qui sert à lier, à attacher; fichu, bande, bandage, lien; † chaînes, fers“; *legătorie* „atelier de reliure“ || bân. *legău* „partie du chariot“ || bân. trans. *legătuiță* „pacte, convention, alliance“ (Corcea, Bal. 108; Popovici, Dial. I, 140), „liaison, relation“ (Țichindeal, Fab. 38, 273).

970. **Legătură**, sb. f. „lien, attache, ligament, bandage; assemblage d'objets liés ensemble, faisceau, fagot, liasse, paquet; reliure; liaison, relation; pacte, alliance; † chaînes, fers“ || ir. *legăturę*; ar. *ligătură* || < LIGATURA, -AM || rtr. *liadura*; it. *legatura*; fr. *liure*; prov. *liadura*; cat. *lligadura*; (comp. sp. port. *ligadura*) || dim. *legăturică*; trans. *legăturiță* (Reteganul, Bibl. pop. 33).

971. † **Legămînt**, sb. n. „pacte, alliance, obligation“ (Dosoftei, Ps. vers. 390; Cantemir, Ist. ier. 108) || ar. *ligămîntu* || < LIGAMENTUM || it. *legamento*; vfr. *liement*; prov. *liamen* (comp. sp. *ligamiento*; port. *ligamento*).

972. **Deslega**, vb. „délrier“ || ir. *deslegă*, *reslegă*; megl. *disligari*; ar. *dizligare* || < DISLIGARE (CGL. VI, 352; Glos. Reich. 589) || friul. *dislaja*; it. *dislegare*; fr. *déliier*; prov. *desliar*; cat. *deslligar*; sp. *desli(g)ar* (comp. port. *deslligar*) || *deslegătură* (An. Car.; Lex. Gard.), ar. *dizligătură* „action de délier, de défaire, dégagement“ (vfr. *deslieüre*; cat. *deslligadura*; comp. sp. port. *deslligadura*; it. *slegatura*).

973. **LEGĂNA**, vb. „bercer“ — Sălagiu *lengăna* (Viciu, Glos. 56) || ir. *legără*; megl. *ligănari*; ar. *ligănare*.

Lat. *LĒVĪGINARE < LĒVIS + AGĪNARE, devenit normal *legena și pe urmă *legăna* (cf. *Mesteacăn*); ca formațiune, comp. *leviginare* „rendre lisse, rendre uni, polir, raboter“ < *lĒvis*; însemnarea primitivă trebuie să fi fost aceea de „remuer légèrement, agiter“, din care ușor s'a putut desvolta cea românească [Densusianu].

Der.: *legănător* „qui balance, qui berce“; *legănătură* „balancement, bercement“ || *leagăn* „berceau, balançoire russe; † berline“; Sălagiu *leangăn* (Viciu, Glos. 56), ir. *legăr*, megl. *legăn* și ar. *leagin* „berceau“; dim. *legănel* (Teodorescu, P. pop. 22, 35; Voronca, Dat. cred. 543; Rădulescu-Codin, Cînt. 121, etc.); *legănaș* (Voronca, Dat. cred. 544, 1023, 1047); *legănuț* (Iarnik-Birseanu, Doine 274); *legănuș* (Mangiuca, Cal. 1883, 23 febr.); *legăior* (Tocilescu, Mat. 139).

974. **LEGE**, sb. f. „loi; croyance, religion“ || ar. *leadze* (în Albania).

Lat. **LEX**, **LĒGEM** „loi“; înțelesul de „religion“, care este atestat de timpuriu la scriitorii eclesiastici și în inscripțiuni (cf. Densusianu, Hist. l. r. I, 192; comp. și *leges cresteanorum*, CIL. III, 13124), îl regăsim în parte și în limbile romanice; de altfel și în limbile slavice întâlnim această asociațiune de idei; bulg. rus. законъ, sîrb. pol. *zakon*, înseamnă deopotrivă „loi“ și „religion“.

Alb. *l'ige*; rtr. *ledscha*; it. *legge*; fr. *loi* (în vfr. și cu înțelesul de „religion“); prov. *lei* „loi, religion“; cat. *lley*; sp. *ley* și port. *lei* „loi, religion“.

Der.: † *legiui* „établir une loi“; *leguire* „loi, législation“; *legiuit* „fixé par les lois, conforme aux lois, légal, légitime“; *legiutor* „qui établit des lois, législateur, jurisconsulte“; *neleguire* „iniquité“; *nelegiuit* „illégal, illégitime, injuste, inique, infâme“; † *inlegiui* (Gaster) „établir une loi“ || † *leginic* (Tiktin) „légal“ (comp. vsl. законникъ) || *fără-de-lege* „iniquité“; † *fărălegiui* (Ps. Sch. LXXIV, 5), *fărălegi* (Ps. Sch. CV, 6; CLVIII, 4) „commettre une injustice, un péché“; † *fărălegiutoriu* (Ps. Sch. XXXVI, 38) „qui commet une injustice,“ etc. (formatedupă vsl. беззаконнѣ, беззаконнѣ).

975. **LEGUMĂ** (*legume*), sb. f. „légu-me; ce qu'on mange avec le pain ou avec la polenta“.

Lat. **LEGUMEN**.

Friul. *liums*; vfr. *leün*, sav. *lion*; prov. *leüm*; cat. *llegum*; sp. *legumbre*; port. *legume*.

Der.: *legumareŃ* (Lex. Bud.) „friand“ || *legumi* „manger, boire, absorber, prendre par petites quantités“.

976. **LEMN**, sb. n. „bois, morceau de bois“; *lemne* „bois à brûler“ — vr. dial. „arbre“ || ir. *lēmne*; megl. *lemn* „bois“; ar. *lemn* „bois, arbre“.

Lat. **LIGNUM** „bois“; **LIGNA** „du bois à brûler“; cu înțelesul de „arbre“ îl găsim întrebuintat în epoca clasică numai de poeți (Virgiliu, Horațiu), dar mai tirziu înțelesul acesta apare des în limba curentă (Vulgata; Glos. Reich.); de altfel în parte din limbile romanice (v. mai jos), în gr. (ξύλον),

în alb. (*dru*) și în limbile slavice (bulg. дърво, sîrb. дрво, rus. дерево, pol. *drzewo*; comp. și slov. *drevo* „arbre“, *drva* „bois“) găsim aceeași asociațiune de idei.

Vegl. *lan*; rtr. *lain* „bois; arbre“, *laina* „bois (à brûler, etc.)“; it. *legno* „bois“, vit. „arbre“, *legna* „bois (à brûler, etc.)“; sard log. *linna*; vfr. *laigne*, m. și f., val. *leñ*; prov. *lenh*, *lenha*; vcat. *leny*, cat. *lleya*; sp. *leño*, *leña*; port. *lenho*, *lenha*.

Der.: dim. *lemnisor*; *lemnuf* (it. *lemnuccio*); *lemnuf* „verge de bois qui traverse l'époulin placé dans la navette du tisserand, fuserole“, trans. „allumette“, bot. „artemisia abrotanum“; bot. *lemnuscă* „lythrum salicaria“ || col. ar. *limniü* (Dalametra) || bucov. *lemnü* (Marian, Crom. 51) „semblable à du bois“; bot. *lemnie* (Marian, Nașt. 84; Sat. 94, 95; Șez. IV, 24) „sorte de plante ligneuse qui ressemble à l'absinthe“ || *inlemnî*, *lemnî* (Gorjan, Hal. II, 118), ar. *limnusiri* (Dalametra) „rester stupéfait, être frappé de stupeur“ || *untdelemn* „huile“, v. *unt*.

977. **Lemnar**¹, sb. m. „qui travaille le bois, charpentier; celui qui vend du bois“ || ar. *limnar* || < **LIGNARIUS**, -UM || cat. *lleyer*; sp. *leñero*; port. *lenheiro* (comp. it. *legnaiuolo*).

978. **Lemnar**², sb. m. „endroit où l'on coupe le bois, souche sur laquelle on fend le bois“ < **LIGNARIUM** (CGL. VI, 644) „lieu de dépôt pour le bois, chantier“ || it. *legnaio*; sard log. *linnaržu*; vfr. *laignier*, auvergn. *leñei*; prov. *lenhier*; (comp. friul. *legnarie*; it. *legnaia*; sp. *leñera*) || *lemnărie* „boiserie, charpente; dépôt pour le bois, chantier; commerce de bois“.

979. **L'emnamă** (băn.), sb. f. „tas de bois, grand nombre d'arbres“ < **LIGNAMEN** || rtr. *lainom*; it. *legname*; sard log. *linnamine* (Stat. sass. *linnamen*); vfr. *laignan*; prov. *lenham*; cat. *lleyam* (comp. sp. *leñame*).

980. **L'emnăt** (băn.), sb. „tas de bois, grand nombre d'arbres“ < **LIGNĒTUM** (CGL. II, 530); terminațiunea -ăt, în loc de -et, se explică prin influența lui *pomăt*.

981. **Lemnos**, adj. „ligneux, semblable à du bois“ <LIGNOSUS, -A, -UM || it. *legnoso*; sard log. *linnosu*; cat. *lleyos*; sp. *leñoso*; port *lenhoso* || *a se înlemenoșă* (Lex. Bud.) „devenir ligneux“.

982. **LEȘIE**, sb. f. „lessive“ || ir. *leșie*. Lat. LIXIVA, -AM (CGL. VI, 652) <LIXIVUS, -A, -UM (=clas. LIXIVIA).

Rtr. *altschiva*; it. *lisci(v)a*; sard log. *lišia*; fr. *lessive*; sp. *lejia* (comp. vir. *lessif*, berr. *lesif*, poit. saint. *lesi*, fr.-comt. *lesü*; prov. *leisü*; cat. *leixiu*; sp. *lejio* <LIXIVUM).

Der.: *leșios* (Reteganul, Bibl. pop. 20) „alcalin“ || mold. bucov. trans. *leșier* (Șez, IX, 152; Viciu, Glos, 38, 56; Marian, Crom. 41) „pièce de grosse toile dans laquelle on met la cendre au-dessus du cuvier, quand on fait la lessive, charrier“ (cat. *lleixiver*) || *leșia*, băn. *leșeă*, *leșuă*, „lessiver, laver, nettoyer au moyen d'une lessive“ (fr. *lessiver*).

Impr.: bulg. *лешия*; croat. *lušija*, luat din vre-un dial. it. a fost împrumutat de ir. (*lușie*); tot astfel ar. *al(i)sivă* și alb. *al'sivë* sînt împrumuturi din ngr. ἀλσιβία.

983. **LEȘINA**, vb. „être pris de faiblesse, défaillir, se trouver mal, s'évanouir, se pâmer; † se fatiguer, s'ennuyer (Bibl. 1688, Num. XXI, 4, etc.); bucov. „endommager“ (Marian, Desc. 207); *a se leșina* „défaillir, se trouver mal, s'évanouir“ (Carageale, Teatru 299) || ar. *liș(i)nare*, vb. intr. și refl. „s'évanouir, se pâmer“.

Lat. *LAESIONARE „blesser, faire du mal, endommager“ <LAESIONEM; din înțelesul trans. de „blesser, endommager“, păstrat încă pe alocuri (cf. *plămiile leșinatu-i-o*, Marian, Desc. 207), și mai ales din înțelesul refl. „se blesser, se faire du mal“, s'a putut ușor desvolta sensul de „se trouver mal—être pris de faiblesse“, de unde înțelesul comun de „s'évanouir“; în ce privește fonetismul, trecerea lui -șiu- din *leșiuă la -și-se explică din formele în care -șiu-se afla în poziție atonă (cf. *Tușina*) [Candrea].

Der.: *leșin* „défaillance, évanouissement“; *leșinătură* „défaillance, évanouissement; homme de rien“, ar.

lișinătură (Dalametra) „défaillance, pâmoison“.

984. **LIMBĂ**, sf. „langue, langage, idiome; lame du couteau, de la broie; aiguille de balance; battant d'une cloche; garrot d'une scie“—vr. dial. „peuple (en parl. surtout des païens); †nouvelle, éclaireur“ || ir. *limbe* „langue; langage; battant d'une cloche“; megl. *limbă* „langue“; ar. *limbă* „langue; langage“.

Lat. LINGUA, -AM; înțelesul de „peuple“ nu e decît o traducere din vsl. ѡзыкъ care însemnează și „langue“ și „peuple“.

Vegl. *langa*; rtr. *laungia*; it. *lingua*; sard log. *limba*; fr. *langue*; prov. *lenga*; cat. *llengua*; sp. *lengua*; port. *lingua*.

Der.: dim. *limbuliță*, *limbuță* (friul. *lenguzze*; sic. *linguzza*, abr. *lenguçe*); *limbușoară* „petite langue“, bot. „iberis umbellata“ || olt. băn. trans. *limburuș* „luette“, trans. „aiguille de balance“ (Frincu-Candrea, Munții ap. 102; comp. sic. *linguedda*; nprov. *lengueto*; bulg. езиче „luette“, din езикъ „langue“; rus. язычекъ „luette“, din языкъ „langue“; pol. *języczek* „luette“, din *język* „langue“) || olt. Hațeg *limbare* (Rev. cr. lit. III, 159), ar. ~, „tumeur sur la langue, boutons sur la langue“; *limbareș*, ar. *limbar* „grand parleur, bavard“; *limbariță* „tumeur sur la langue“, bot. „alisma plantago“; ar. *limbăriță* „luette“ || Vilcea *limbătăți*, *limbotenii* (Șez. III, 97), pl. „nations étrangères, païens“.

985. **Limbut**, adj. „grand parleur, bavard, loquace“ <*LINGUUTUS, -A, -UM, influențat în fonetism de *limbă* || vit. *lingu(u)to*, sic. cal. *lingutu*, nap. *lenguțe*; sard log. *limbudu*; prov. *lenguț*; cat. *llenguț* (comp. it. *linguacciuto*, rezultat prin contaminațiune din *linguaccia* și *linguuto*; port. *linguarudo*, rezultat prin contaminațiune din *linguareiro* și *lingudo) || dim. *limbuțel*, *limbuțică* (Jipescu, Opinc. 40) || *limbuție* „loquacitate“ || vr. băn. *limbuți* (Biblia 1688, Ps. LXVIII, 15; An. Car.) „bavarder“.

986. **LIMBRIC**, sb. m. „lombric, ascaride de l'intestin“ || ar. *limbric*.

Lat. LUMBRICUS, -UM, devenit *limbric*, prin trecerea lui -u- dinaintea lui m

în poziție atonă la *-î-* (v. Candrea BSF. I, 28), de unde, prin asimilarea vocalelor, *limbric*.

It. *lombrico*; vfr. *lombri*; prov. *lombric*; cat. *llambric* (comp. port. *lombriga*) || berg. *lünbris*, piem. *lonbris*; sp. *lombriz* < LUMBRIX, -ICEM (CGL. II, 434; III, 477) sau refăcute din pl.

Der.: ar. *limbricos* „qui a des lombrics” || bot. *limbricarifă* „santolina chamaecyparissus”.

987. **LIMPEDE**, adj. „clair, limpide” || ar. *limpid*, *limbid*.

Lat. LĪMPĪDUS, -A, -UM; forma *limpede*, în loc de *limped, se explică din pl. *limpezi*, după analogia lui *verde-verzi*.

Friul. *lampid*; ven. ver. *lampido*, mil. *lamped*, bol. *lempid*; sard log. *limpiu* (comp. sp. *limpio*).

Der.: dim. *limpej(i)or*; *limpeziu* (Alecsandri, P. pop. 14; Odobescu, III. 309) || *limpezime*, *limpezie* (Gaster; Coresi, Caz. 1581, 49); † *limpegiune* (Cantemir, Ist. Ier. 32) „clarté, sérénité” || *limpeziș* „clarté, éclaircie” || *limpezi*, ar. *limpidzire* „clarifier, éclaircir, épurer” (comp. l i m p i d a r e); *limpeziciune*, *limpezeală* „limpідité”.

988. **LIN**, adj. „tranquille, calme”.

Lat. LĒNIS, -E, devenit, prin schimbare de declinare foarte timpurie, LĒNUS, -A, -UM (atestat în CGL. V, 307).

It. *leno*; sard log. *lenu* || comp. it. *lene*; auv. *lē*; prov. *len* < LĒNIS.

Der.: dim. *linișor* (Gaster; Teodorescu, P. pop. 305; Alexici, Lit. pop. 83); *linuț* (Țiplea, P. pop. 111); *linișel* (Țiplea, P. pop. 111); † *linicel* (Dosoftei, V. Sf. 16 mai) || † *linie* (Coresi, Caz. 1581, 41, 61; Varlaam și Ioasaf 12, 116); † *lineațe* (Dosoftei, V. Sf. 10 mai) „calme, douceur” || *liniște* „tranquillité, calme, silence”; *liniști* „tranquilliser”; *liniștit* „tranquille, calme”; *liniștitor* „calmant”; *neliniște* „inquiétude”; *neliniști* „inquiéter”; *neliniștit* „inquiet” || † *cătelin*, *cătinel* „petit à petit” (v. *cîte*).

989. **Alina**, vb. „calmer, apaiser, adoucir” < * ALLENARE || it. *allenare* || *alinător* „calmant, consolant”; *alinătură* (An. Car.) „sublevatio” || † *inlina* „alleviare” (An. Car.), format prin schimbarea prefixului.

990. **Alinta**, vb. „caresser, mignar-

der, cajoler, dorloter, gâter (un enfant)” < * ALLEN(I)TARE < LENITARE, atestat în CGL. II, 415 cu înțelesul de „calmer, apaiser” (derivarea din * ALLENTARE care a dat it. *allentare*; vfr. *alenter*; prov. *alentar* e mai puțin probabilă din cauza înțelesului mai îndepărtat) || *alintător* „caressant”; *alintătură* (Cantemir, Div. lum. 85) „caresse, mignardise”.

991. **LÎNĂ**, sb. f. „laine” || ir. *lără*; megl. *lona*; ar. *lină*.

Lat. LANA, -AM.

Rtr. *launa*; it. sard *lana*; fr. *laine*; prov. *lana*; cat. *llana*; sp. *lana*; port. *lã(a)*.

Der.: dim. *liniță* „laine à broder” || *lineț*, *linețe*, pl. (Marian, Crom. 13, 52; Sez. III, 70) „lainages” || *deslîna* „efiler, effiloche”.

992. **Lînar**, sb. m. „lainier” || ar. *lînar* || < LANARIUS, -UM || fr. *lainier*; prov. *lanier*; sp. *lanero* (comp. alb. *l'nur*) || *lînărie* „lainerie, lainage” (it. *laneria*; fr. *lainerie*; sp. *laneria*) || bot. *linariță*, *lînăriță*, *lînărică* „eriphorum; filago germanica” (comp. h e r b a l a n a r i a).

993. **Lînos**, adj. „laineux, couvert de laine” || megl. *lănos*; ar. *linos* || < LANOSUS, -A, -UM || it. *lanoso*; sard *lanosu*; fr. *laineux*; prov. *lanos*; cat. *llanos*; sp. port. *lanoso*.

994. **LÎNCED**, † *lînged*, adj. „languissant—†malade” || ar. *lîndzit*, *lîndzid*.

Lat. LANGUIDUS, -A, -UM; forma *lînced* se explică prin influența altor cuvinte, ca *rînced*, *vilced*, *muced*.

Der.: † *lîngegiune* „maladie” || *lîncezime* (Lex. Bud.) „langueur” || *lîncezi*, ar. *lîndzidzire* „languir, être malade”; *lîncezeală* „langueur, faiblesse”.

995. **LINDIC**, sb. n. „clitoris”.

Lat. *LANDĪCA, -AM; de aci ar fi rezultat *lînzică, forma romînească se explică însă din dim. *lîndicel* < *LANDICELLA, -AM (comp. fr. *landille* < *l a n d i c u l a), refăcut din pl. *lîndicele*, care a determinat schimbarea de gen.

Fr. *landie*.

Impr.: ung. *lindik*.

996. **LINDINĂ**, sb. f. „lente” || ir. *lîndire*; megl. *linden*; ar. *lîndină*.

Lat. LENS, LĒNDĪNEM (=LENDEM; cf. Candrea, Rev. ist. arh. VII, 81; Densușianu, Hist. l. roum. I, 139), devenit *lindine*, din al cărui pl. *lindini* s'a refăcut sg. *lindină* (comp. totuși LENDINA CGL. V, 369, și formele romănice de mai jos).

Muggia *glendina*; it. *lendine*, vic. ver. vberg. mil. gen. *lendena*, piem. *lendna*, piac. *leindna*, parm. *lendna*, urb. *lindin*, Cerignola *linne*, Campobasso *linne*, nap. *lennene*, sic. *linnina*; sard log. *lendine*; sav. *lendena*; prov. *lendena*; cat. *llemena*; sp. *liendre*; port. *lendea*; galiț. *jendena* || rtr. *lent*, val. Hainaut *lē* <LENDEM; fr. *lente*; prov. *lende* <*LENDITEM.

Der.: dim. *lindinea* (Marian, Insect. 467, 471) || *lindinos*, ar. ~ „plein de lentes“ (it. *lendinoso*; sard *lendinosu*; sp. *lendroso*; port. *lendeoso*).

997. LÎNDURĂ (ar.), sb. f. „hirondelle“ — *alîndură*, *arîndură*.

Lat. *HĪRUND(Ī)NULA, -AM <HĪRUNDO, -DĪNEM, devenit *h i r u n d u l a, de unde *rundură; trecerea lui *un* + cons. la -in- precum și asimilația *r-r* > *l-r* s'a făcut mai întâi în formele diminutive *rîndurea*, *arîndurice* > *alîndurice* și *rîndurică* (v. mai jos), unde vocala *u* precum și consonanta disimilată se aflau în poziție atonă (cf. Candrea, BSF. I, 28).

Friul. *rondul*, Muggia *rondula*, Arbedo *lundra*; piem. *rondola*, Lago Magg. *rondul*, abr. *rennele*; sard gal. *rundula*; prov. *randola*, *arendola*, nprov. *roundolo*, *dindoulo* (comp. alb. *dalëndüşe*) || it. *rondine*; sard log. *rundine*; vfr. *aronde* <HĪRUNDĪNEM (comp. sp. *golondrina*; port. *andorinha*).

Der.: dim. *rîndurea* (Piazza Armerina *rnuledđa*), *rîndurică* (comp. mai jos *rîndunică*); ar. *alîndurice*, *arîndurice*.

998. Rîndunea, sb. f. „hirondelle“ <*HĪRUNDĪNĒLLA, -AM, devenit *rîndenea, de unde, sub influența lui *rîndurea* (v. mai sus *lîndură*), *rîndunea* || it. *rondinella*; vfr. *arondelle* (fr. *hirondelle*); prov. *lendorela* || dim. *rîndunică*, *rînduniță*, bot. „vincetoxicum officinale“ (amîndouă prin înlocuirea sufixului diminutival -ea cu -ică, -iță; comp. *rîndurică*, sub *lîndură*).

LÎNGĂ, v. *lung*.

999. LINGE, vb. „lécher“ — vr. băn. pf. *linș* || ir. *linze*; megl. *linziri*; ar. (a) *lindzire*, (a) *lindzeare* (pf. *alimșu*; part. *alimtu*).

Lat. LĪNGERE, LĪNXĪ, LĪNCTUM.

Sprs. *lenscher*; vlomb. *lenzer*, sic. *linciri*; sard log. *lingere*.

Der.: *lingător* „lécheur“ || *lingău* „écornifleur, parasite, pique-assiettes“ || *lingareț*, ar. *lingarsu* (Dalametra) „friand, avide, vorace“ || † *lingări*, „lécher, flagorner“, † *alingări* (Dosoftei, V. Sf. 30 dec.) „écornifler, flatter, flagorner“; *lingăritor* (Lex. Bud.; Barcianu) „flatteur, écornifleur“; *lingăritură* (Dosoftei, V. Sf. 25 nov.; Lex. Bud.; Barcianu) „flatterie“; *lingăricios* (Molnar, Sprachl. 114) „friand, gourmand“ || *linguși* „flatter, flagorner“; *lingușire* „flatterie“; *lingușitor* „flatteur“; † *lingușitură* (Cantemir, Ist. ier. 13, 42; Div. lum. 83) „flatterie, flagornerie“; *lingușeală* (Tiktin; Barcianu) „flatterie, flagornerie“ || † *lingoșa* (Molnar, Sprachl. 275; Lex. Bud.) „flatter, flagorner“ || *linguri* (Barcianu) „flatter, flagorner“ || † *lingui* (An. Car.) „flatter, flagorner“; *linguitor* (An. Car.) „flatteur, flagorneur“; *linguitură* (Iorga, Studii XIII, 111) „flatterie, flagornerie“ || *linge-talere*, ar. *alîndzi-vasili* (Dalametra) „parasite, pique-assiettes“.

Impr.: ung. *lingár* (Szinyeyi, 1341).

1000. Prelinge (a se), vb. „(s'é)couler, (s'en)fuir, dégoutter“ || ar. *sprilindzire*, *sprilindzeare* || <PER-LĪNGĒRE; pentru înțeles, comp. germ. *lecken* „lécher, couler, fuir“.

1001. LÎNGOARE (*lingoare*, *lungoare*), sb. f. „fièvre chaude, typhus; †maladie“ || megl. *langoari* și ar. *lingoare* „maladie“.

Lat. LANGUOR, -OREM; forma *lungoare* s'a dezvoltat prin etimologie populară sub influența lui *lung*, poporul explicîndu-și denumirea *lingoarei* ca aceia a unei boale lungi.

Comp. alb. *l'engüer*.

Der.: ar. *linguros* „maladif, débile“.

1002. LINGURĂ, sf. „cuiller; tarière“ — trans. „truelle“ (Lex. Bud.). „sorte

de fourche“ (Viciu, Glos. 57); trans. *lîungură* (Viciu, Glos. 57), *lungură* (WgJb. VI, 78) || ir. *lingure*, *lungure* și megl. ar. *lingură* „cuiller“.

Lat. LINGULA, -AM.

Der.: dim. *linguriță* „petite cuiller“, trans. „clavicule; creux de l'estomac“, ar. *linguriță* și trans. *linguruță* (Lex. Bud.) „petite cuiller“; *lingurea* „clavicule, creux de l'estomac“, bot. „cochlearia officinalis“; *lingurică*, mold. ar. *lingurice* „clavicule, creux de l'estomac“; trans. *lingurici* (G. Maior, Zootehn. 74) „têtard“ (comp. nprov. *cuireto* „têtard“ < *cuié* „cuiller“), megl. *linguriciu* „clavicule, creux de l'estomac“ || băn. *linguraș* „têtard“ || augm. *linguroi* || *lingurar*, ar. ~ „(Bohémien) qui fabrique des cuillers“, trans. „sorte d'étagère pour les cuillers“ || trans. *linguri* (Molnar, Sprachl. 275; Lex. Bud.) „goûter, manger avec la cuiller“.

1003. LİNTE, sb. f. „lentille“ || megl. *lînti*; ar. *linte*.

Lat. LENS, LĒNTEM.

Friul. *lînt*; it. sard log. *lente*.

1004. LOC, sb. n. „lieu, place, endroit“ || ir. *loc*; megl. și ar. *loc* „lieu; terre“.

Lat. LOCUS, -UM.

Vegl. *luk*; rtr. *lö*; it. *luogo*; sard log. *logu*; fr. *lieu*; prov. *loc*; cat. *lloch*; sp. *luego*; port. *logo*.

Der.: dim. *locșor*, *locuș* || *alocuri*, *alocure(a)*, mai adesea precedat de *pre* „par endroits, ailleurs“ || *înlocui* „remplacer“; *înlocuitor* „remplaçant“ || *locșitor* „remplaçant“, de formațiune recentă, după fr. *lieutenant* || *mijloc* „milieu; moyen“ (v. *miez*).

Impr.: rut. *lok* „Grund, Ackergrund“.

1005. Culca, vb. „coucher“ || ir. *cucă*; megl. ar. *culcari* || < COLLOCO, -ARE „mettre, placer, poser“, devenit de timpuriu, sub influența verbelor în -ICARE, *collicare; cum însă forma fr. precum și parte din formele dialectale it. presupun un prototip cu -ŭ în loc de -o- în prima silabă (cf. G. Paris, Rom. X, 61, care presupune o influență a lui *culcita*), prototip ce se poate admite fără nici o dificultate fonetică și pentru cuvîntul românesc, se poate pleca pentru toate

cuvintele romanice dela o formă lat. vulg. *CŪLLICARE (cf. *culcaverit* în Lex. Salica); în ce privește înțelesul, observăm că dela expresiuni ca collocare aliquem in lectum (Cicero), s'a putut ajunge ușor, în trebuințindu-se collocare în mod absolut, la semnificațiunea romanică de „coucher“; de altfel înțelesul acesta îl găsim deja la Catul || it. *coricare* (abr. *kuleka*, Cerignola *kulkarse*, Campobasso *kulekare*, sic. *kurkari*); fr. *coucher*; prov. cat. sp. port. *colgar*.

Der.: *culcuș*, ar. ~ (Dalamatra) „couche, gîte, tanière“.

1006. Întruloca (*întroloca*), †*întru-luca* (Iorga, Studii VI, 375), trans. *întornoca* (Gaz. Trans. 1887, p. 263) „assembler, réunir“ < INTER-LOCARE sau INTRO-LOCARE; forma *întornoca* pare a fi datorită unei confuziuni cu *întruni*.

1007. LUA, vb. „prendre“ || ir. *lă*; megl. *lari*; ar. *lăare*.

Lat. LĒVARE „lever, enlever“; înțelesul românesc, care ne întîmpină de altfel și în latinitatea tîrzie (cf. Densusianu, Hist. l. roum. I, 192), apare și în sardă și se explică ușor din acela de „enlever“; în celelalte limbi romanice s'au desvoltat și alte înțelesuri mai mult sau mai puțin apropiate de cel primitiv, după cum se poate vedea mai jos.

Vegl. *levur*; rtr. *alver* „gähren; aufstehen; aufheben“, friul. *jevá* „acheater“; it. *levare*; sard log. *leare* „prendre“; fr. *lever*; prov. *levar*; cat. *llevar*; sp. *llevar* „porter, produire, apporter, enlever“; port. *levar*.

Der.: *luător* „qui prend, preneur“, †*luotoare* (Anal. Acad. XX, 472) „prise“; †*luătură* (Letop. II, 33; Anal. Acad. XX, 485) „action de prendre, de séparer, prise, rapine“ (rtr. *levadura*; it. *levatura*; fr. *levure*; prov. sp. port. *levadura*).

1008. Aluat, sb. n. „levain, ferment, pâte“ — băn. *aluwat* || ir. *aluât*, *awât*; ar. *aluât*.

Lat. *ALLĒVATUM < ALLĒVATUS, -A, -UM „élevé, soulevé“; în ce privește înțelesul, trebuie să amintim că *levare* primise de timpuriu și sensul de

„fermenter“, pe care-l regăsim în mai toate limbile romanice; comp. *panis sine fermento*, glosat prin *id est sine levamento*, Glos. Reich. (Densusianu, Hist. l. r. I, 192) și formele romanice de mai jos || rtr. *alvó*: friul. ven. ver. *levá*, cremon. *levat*, crem. berg. *leat*, com. mil. pav. *levá*, piem. *lva*, piac. *alvá*, nap. *levate*; prov. *levat*; cat. *llevat*, toate cu înțelesul de „levain, ferment“ <LEVATUM; comp. și it. *lievito*; sp. *leudo*; port. *levedo* <*LĒVĪTUM (=clas. LEVATUM) și numeroasele derivate romanice din *levare*, pentru a exprima noțiunea de „levain || dim. *aluățel*, băn. *aloșel* (An. Car.), *olățel*, megl. *luțol* „levain, pâte“ (mant. *alvadel*).

Anina, v. partea a II-a.

1009. **LUCI**, vb. „luire, briller“ || ar. *luțire*.

Lat. **LUCĪRE** (= clas. **LUCERE**; cf. Densusianu, Hist. l. roum. I, 147; Candrea, Rev. ist. arh. VII, 82).

Rtr. *glüschir*; mil. pav. piem. *lusi*, regg. parm. *lusir*; vfr. *luisir*; prov. *luzir*; cat. *lluir*; sp. *lucir*; port. *luzir* || vit. *lucere*, vbellun. *luzer*, abr. *luce*; sard log. *lugere* <LUCERE.

Der.: ar. *luțit* „brillant“; *lucitor* „luisant, brillant, resplendissant“; *luciu* (sb. vb.) „surface unie, polie (de la mer, d'une rivière)“, adj. „brillant, poli, uni“, dim. *lucior*, *lucios* „brillant, poli, lucide“ || *luciș* (Teodorescu, P. pop. 558), †*luciuș* „surface unie, (de la mer, d'une rivière)“ || †*lucime* (Paliia, Exod. XXXVI, 35; An. Car.), „lumièră, clarté“; băn. *lușime* „éclaircie“.

1010. † **Lucoare**, sb. f. „clarté, lumière; lueur“ < *LUCOR, -OREM || vit. *lucore*; sard log. *lugore*; fr. *lueur*; cat. *llugor*; prov. *lugor* || †*strălucoare* (Dosoftei) „clarté, lumière, lueur, brillant“, refăcut după *a străluci*.

1011. **Străluci**, vb. „briller“ — băn. „faire des éclairs“ || ir. *rezlutși*, cu prefixul schimbat || < *TRALUCĪRE (= clas. TRALUCERE), influențat de compusele cu *stră-* || rtr. *straglüschir* „faire des éclairs“; (it. *stralucente*), ven. *straluser*, vic. *stralusere*, mant. mir. *stralüšar*, vmil. *stralüši*, pav. piem. *stralüsi*; nprov. *estralusido* „lu-

eur passagère“ (comp. sard log. *tra-lugere*; vfr. *tresluire*, Anjou *terluire*; cat. *traslluhir*; sp. *traslucir*; port. *trasluzir*) || *strălucire* „brillant, clarté“; *strălucit* „brillant, éclairé“; *strălucitor* „brillant“, zool. *străluc* (Marian, Insect. 98) „cerambyx moschatus“.

1012. **Luceafăr**, sb. m. „étoile du matin, étoile du soir“ || ar. *luțeașir(e)* || <LUCĪFER, -ĒRUM || sp. *lucero* și port. *luzeiro* nu pot fi derivate, din cauza dificultăților fonetice, din prototipul latin, ci par mai curînd formațiuni proprii din *luz* „lumièră“ || dim. *luceferele*, *lucefetior* (Țocilescu, Mat. 126).

1013. **LUCRA**, vb. „travailler, faire agir“ || ir. *lucră*; megl. *lucrari*; ar. *lucrare*.

Lat. **LUCUBRARE** „veiller pour travailler, travailler pendant la nuit“, devenit *lucurare și pe urmă, prin sincopa lui *u*, *lucrare*; înțelesul românesc se explică ușor din cel latin: la origine *lucrare* a trebuit să însemneze numai „travailler pendant la nuit“ și se întrebuintă mai ales cînd era vorba de femeile care lucrau, torceau seara (comp. pasagiul dela Titu Liviu I, 57, în care se vorbește de Lucreția, soția lui Tarquinius Collatinus care lucra seara torcînd lîna: *inter lucubrantes ancillas*); cu vremea cuvîntul a primit o accepțiune mai largă, fiind aplicat la orice fel de lucru; forma aceasta ne duce deci spre timpurile primitive ale vieții Romînilor și stă în legătură cu ocupațiunile dela țară ale poporului nostru; de altfel cuvînte înrudite cu cel românesc și păstrate în aceleași împrejurări apar într'o altă parte a domeniului romanic, în dialecte fr.: Grand' Combe *luvrá*, elv. *luvrá*, *luvré* „veiller“; sav. *levrá* „soigner les bêtes la nuit“, bourg. *lovre*, Bournois *lovra*, Grand' Combe *luvr*, elv. *lovr*, *lövr* „veillée“, Maine *lügrô* „petite lumière“, *lügroné* „travailler sans voir clair“ (cf. Zs. rom. Ph. XVIII, 221; XXII, 487, XXV, 612; Bull. pat. Suisse rom. III. 38; VII, 32) [Densusianu, BSF. II, 17].

Der.: *lucrător*, ar. *lucritor*, adj. „travailleur, actif“, sb. „travailleur, ouvrier“ (comp. *lucubratorius*); *lucrătură* „action de travailler, etc.“ || *lucru*, ir. megl. ar. ~ „travail, ou-

vrage; chose“; dim. *lucrușor*; *lucrișor*; *lucruleț* (Jipescu, Opinc. 107) || † *lucrăreț* (Cantemir, Div. 146; Dosoftei, V. Sf. sept. 14) „travailleur, actif“ || † *lucroi* (Dosoftei, V. Sf. april 44) „travailleur, actif“; (*albină*) *lucroaie* (Marian, Ins. 144) „abeille ouvrière“ || ar. *lugurie* „ouvrage, chose“ || *prelucra* „refaire, remanier“.

1014. **LUME**, sb. f. „monde“ — vr. și dial. „lumièră“ (Ps. Sch. XXXVI, 6; XLVIII, 20; LXXXVIII, 16; Coresi Ps. XXXVI, 6; XLVIII, 20; Letop. I, 161) || ir. *lume*; megl. *lumi* și ar. *lume* „monde“.

Lat. LUMEN „lumièră“; înțelesul primitiv s'a păstrat în anumite expresiuni ca: *i se întunecă lumea înaintea ochilor* (Reteganul, Pov. ard. V, 12; Creangă, Scrieri I, 317); *nu-mi văd lumea înaintea ochilor de nează* (Creangă, ibid. 190); *incepu a orbăcâi... doar d'o găsi vre-o potecă care s'o scoată la lume* (Ispirescu, Leg. 396), dar mai ales în construcțiunea *lumea ochilor* sau *lumea ochiului* (destul de deasă la scriitorii vechi, păstrată pe alocuri în graiul poporului), înlocuită astăzi prin *lumina ochiului* sau *ochilor* „prunelle, pupile“ (comp. it. *luce degli occhi*; friul. *lus dal voli*; port. *luz dos olhos*; cf. Rom. Forsch. XIV, 367); înțelesul de „monde“ se datorește influenței vsl. *свѣтъ* „lumièră“ și „monde“.

Rtr. *glüm*; it. *lume*; vfr. prov. *lum*; cat. *llum*; sp. *lumbre*; port. *lume*.

Der.: dim. *lumiță*; *lumuță* || *lumesc* ar. ~ „séculier, temporel, mondain“; *lumește*, ar. ~ „mondainement“ || † *lumear* (Dosoftei; Gaster) „séculier, laïque“ || *lumeț* „mondain, ayant le goût des plaisirs mondains“ || *lumicios* (Șez. VII, 111) „laïque, mondain“.

1015. **Luminăre** sb. f. „bougie, chandelle“ || megl. *luminari*; ar. *luminare* || < LUMINARIA, pl. lui LUMINARE || friul. *luminere* „abbaino“; vven. *luminare*, Aquila *lumenera*, votrant. *luminera*; fr. *lumièră*; prov. *lum(i)niera*; cat. *llumenera*; sp. *lumnera*; port. *lumieira* || dim. *luminărică* (*luminărică*), bot. „verbascum; gentiana asclepiadea“; *luminărea* (*luminărea*) || *luminărar* „marchand, fabricant de chandelles“; *luminărarie* „fabrique de

chandelles“, col. „quantité de chandelles“.

1016. **Lumină**, sb. f. „lumièră; bougie“ || ir. *lumire*; ar. *luñină* || < *LUMININA, -AM, dintr'un adj. *LUMININUS, -A, -UM < LUMEN, -MINIS, devenit *lumina, de unde, prin reducerea lui -mn- aton la -m-, *lumină* [Candrea] || dim. *luminăniță*; *luminuță* (Cantemir, Div. 40); *luminușe* (Marian, Immorm. 383); băn. *lumișică* || *lumiș* „éclaircie, clairière“ || *luminos*, ar. *luñinos* „lumineux, clair“.

1017. **Lumina**, vb. „éclairer, illuminer, éclaircir“ || ar. *luñinare* || < LUMINARE, influențat în fonetism de *lumină* || friul. *lumină*; vit. *luminare*; vfr. *lumer*; prov. *lumenar*; port. *lumiar* || comp. formele mai frecvente: it. *aluminare*; fr. *allumer*; prov. cat. *alumenar*; sp. *alumbrar*; port. *al(l)umiar* < *ALLUMINARE || *luminat* „éclairé, illuminé, illustre“, sb. „éclairage“; *luminător* „qui éclaire, éclairant“; † *luminătură* (Paliia, Exod. XXXV, 14; Coresi, Caz. I, 132, 459) „lumièră, flambeau, lumineare“; *luminăție* „Seigneurie“ || † *luminăciune* (Cipariu, Princ. 221) „lumièră“ (comp. *luminatio*, -ionem) || † *în lumina* „éclairer“ (An. Car.; Țichindeal, Fab. 195) || † *strălumina* (Dosoftei) „éclairer“.

1018. **LUNĂ**, sb. f. „lune; mois“ || ir. *lure*; megl. și ar. *lună* „lune“.

Lat. LUNA, -AM „lune; mois“.

Vegl. *lojna*; rtr. *glüna*; it. sard *luna*; fr. *lune*; prov. *luna*; cat. *lluna*; sp. *luna*; port. *lua*.

Der.: dim. *luniță*; *lunuță* (Voronca, Dat. cred. 593; Marian, Nunta 211); *lunișoară* (Jipescu, Răur. oraș, 282); *lunuliță* (Doine, 160) || *aluniță*, *alunea*, *alunică* „lentille, grain de beauté“ (v. *Alună*).

1019. **Luni**, sb. f. „lundi“ || ir. *lur*; megl. ar. *luni* || < LUNIS [scil. DIES], refăcut din LUNAE după analogia lui *martis*, *jovis*, etc. (cf. Densusianu, Hist. l. roum. I, 504; Candrea, Rev. ist. arh. VII, 82) || vegl. *lojne*; friul. *luni* (v. alte forme rtr. la Gartner, în Gröber, Grundr. I², 612); vit. ven. sic. *luni*, piem. *lunes*; sard log. *lunis*; vfr.

prov. (di)luns; cat. dilluns; sp. lunes; comp. it. lunedì; fr. lundi < LUNAE-DIES || Lunel, băn. Luñilă, megl. Lunce „nom donné à un bœuf né le lundi“; Lunica, Lunaia „nom donné à une vache née le lundi“.

1020. **Lunatic**, -ă, adj. „lunatique; né le même mois“ || ar. *lunatic* || < LUNATICUS, -A, -UM || sard log. *lunadigu* „stérile“; vfr. *lunage* || † (a se) *lunătăci* (Prav. Mat. -Bas. col. Buj. 424) „avoir les menstrues“; † *lunătăcie* (ibid.) „menstrues“.

1021. **LUNECA** (*aluneca*), vb. „glisser“ — † *lureca* (Ps. Sch. XXXIV, 6; LV, 13) || megl. *luricari*; ar. *alunicare*, *arunicare*.

Lat. LUBRICARE, devenit *lurecare*; trecerea lui -r- la -n- în forma *luneca* nu e pe deplin lămurită. Să admitem oare influența unei forme *leneca dispărute astăzi și care ca și prov. *lenegar* „glisser“ ar fi reprezentat un prototip *LENICARE derivat din LENIS, al cărui înțeles „doux au toucher“, a putut ușor evolua spre acela de „uni, poli, lisse, glissant“, pe care îl găsim în prov. *len* „lisse, glissant“, și care s'a putut transmite și derivatului verbal dându-i semnificațiunea de „glisser“? Oricum, forma ar. *arunicare* rămîne de explicat.

Vfr. *lovergier*, Bournois *lerġi*, lor. *lorži*, montbél. *luržjé* (cf. Thomas, Nouv. essais, 292).

Der.: (a) *lunecător* „glissant“; † *lunecătură* (Tiktin), ar. *arunicitură* (Dalamatra) „glissade“ || † *lunicăciune* (Dosoței, Ps. vers. 504; Lit. Rug. 30, 31) „glissement; incertitudine“ (comp. *lubricatio*, -onem) || (a) *lunecos*, ar. *alunicos*, *arunicos* „glissant“ || (a) *lunecuş* „glissoire; verglas“.

1022. **LUNG**, adj. „long“; sb. „longueur“ || ir. megl. *lung*; ar. *lungu*.

Lat. LONGUS, -A, -UM.

Vegl. *luang*; rtr. *lung*; it. *lungo*; sard log. *longu*; fr. *long*; prov. *lonc*; cat. *llong*; sp. *luengo*; port. *longo*.

Der.: dim. *lunguşor*, *lungşor* (Cantemir, Ist. ier. 207); *lunguţ* (Lex. Bud.; Alexici, Lit. pop. 112); *lungel* (Tocilescu, Mat. 974); *lunguleţ* || *lungăreţ* (comp. *lătăreţ*), *lungureţ* (Tiktin), *lunguieţ*, băn. *lunguiuş* „oblong, allongé,

un peu long“ || augm. *lungan*, *lungău*, *lungoi*, băn. *lungoñ* (An. Car.), *lungoci* (Stamati, Wb. 595) „longue perche (en parl. d'un homme)“ || *Lungilă* (Creangă, Scrieri I, 245) „personnage mythique des contes roumains“ || *lungime*, ar. *lundzeami* (Dalamatra) „longueur“ || *lungi*, ar. *lundzire* „allonger, prolonger“; † *lungitură* (Letop. II, 159) „prolongement“ || *lungiş*, mai ales în expr. *de-alungiş(ul)*, în *lungiş* „le long, tout au long“ || *de-a-lungul*, ar. *de-a-lungului* „le long, tout du long“ || † *delunga* „écarter, éloigner, traîner en longueur, différer, ajourner“, format din locuțiunea *delung, păstrată astăzi sub forma *îndelung*, întocmai ca *depărta* din *departe* (comp. it. *dilungare*; vsp. *delongar*); *îndelung* „qui dure longtemps, de longue durée“, adv. „longtemps, longuement, pendant longtemps“; *îndelunga* „différer, faire durer longtemps“; *îndelungat* „qui dure longtemps, de longue durée“; † *îndelungareţ* (Let. II, 18) „qui dure longtemps“.

1023. **Lîngă**, prép. „près de, à côté de“ || megl. *angă*; ar. *ningă* || < LONGO, devenit *lungă, și apoi *lîngă*, prin trecerea lui -un- la -în- în silabă atonă, cuvîntul acesta, ca orice prepoziție, fiind întrebuițat ca aton în frază (cf. Candrea, BSF. I, 28); forma ar. e rezultată prin asimilarea lui *l* cu *n*; aceiaș asimilațiune trebuie să se fi întimplat și în megl. unde *angă* presupune un mai vechi *nangă < *ningă; pentru înțeles comp. it. *lungo la casa*, *lungo il fiume*, *lungo me*, vfr. prov. *lonc* „à côté de“ (comp. expr. prov. *lonc un bosc*, *lonc ella*, etc.) || În legătură cu alte prep. a dat naștere la o mulțime de forme dialectale contrase: *de + lîngă* > trans. *dîngă*, *dîngă* (Reteganul, Trand. 177; Tocilescu, Mat. 482; Alexici, Lit. pop. 134); *p(r)e + lîngă* > *pîngă*, *pingă*, băn. *prîngă*, *prîngă* (WgJb. III. 325, IV, 330; Corcea, Bal. 74; Țiplea, P. pop. 114), megl. *prîngă*.

1024. **Alunga**, vb. „chasser, éloigner“ < AL-LONGARE || it. *allungare* „allonger“, vit. *alongare* și vlomb. *alongar* „éloigner“, vven. *allungarsi* „s'éloigner“; vfr. *aloignier* „écarter, repousser“; prov. *alongar* „allonger;

éloigner, exclure“; cat. *allongar* „allonger“; sp. *alongar* „allonger, dif-férer“; port. *alongar* „allonger“, *alongarse* „s'éloigner“.

1025. **Prelung**, adj. „allongé, oblong; prolongé“ || ar. *spirlungu* || < PERLONGUS, -A, -UM || vgen. *perlongo* „maigre“, nap. *sperlonga* „donna alta“, sic. *spirlongu* „très long“; comp. it. *spirlungone* și abr. *sperlungone* „longue perche (en parl. d'un homme)“ || bot. *p(r)elungoasă* „glechoma hederacea“, numită astfel din cauza tulpinei lungi și tiritoare ca a iederei, ar. *spirlungos* „allongé, oblong“ || ar. *spirlundziri* (Dalametra) „rendre allongé, donner une forme oblongue“.

1026. **Prelunga** (vr. dial.), vb. „ajourner (Iorga, Studii X, 151; Tocilescu, Mat. 1335); *prelungat* „long, étendu“: prin schimbare de conj., sub influența lui *a lungi*, a rezultat forma actuală *prelungi* „prolonger“ < PER-LONGARE (comp. clas. PRAELONGARE și forma tîrzie PROLONGARE) || vit. *perlongare*, valt. *sperlongare*, abr. *sperlungă* sic. *spirlungari*; vfr. *parlongier*; prov. *perlongar*.

1027. **LUNTRE**, sb. f. „canot, barque“. Lat. LUNTER, -TREM (= clas. LINTER; cf. Schuchardt, Vok. II, 235).

Alb. *l'undrë* (dalm. *lundro*); sic. *luntru*. Der.: dim. *luntricică*; *luntrișoară*; băn. trans. *luntriță* || *luntraș*, † *luntrar* „nauta“ (An. Car.; comp. *lintrarius*) || *luntri* „conduire une barque“ (alb. *l'undroñ*).

1028. **LUP**, sb. m. „loup“ || ir. megl. ar. *lup*.

Lat. LŪPUS, -UM. Rtr. *luf*; (it. *lupo*) ven. *lovo*, mant. mil. *lof*, cremon. *louf*, pav. piac. parm. regg. mir. *lov*, bol. *low*, nap. *lupe*, sic. *lupu*; fr. *loup*; prov. *lop*; cat. *llop*; sp. port. *lobo*.

Der.: dim. *lupușor* || *lupo* (Alec-sandri, P. pop. 151; Iorga, Studii VII, 303), băn. *lupoñ* „gros loup; gris

comme le loup, au poil de loup (en parl. des bœufs et des chevaux“); *lupoaië* (Molnar, Sprachl. 105; Țichindeal, Fab. 185), ir. *lupoñe*, ar. *lupoaië* „louve“, bot. „orobanche ramosa“; *lupoaică* „louve“ || *lupan* (Voronca, Dat. cred. 651; Marian, Ornit. I, 257; Damé, Term. 27) „gros loup; au poil de loup (en parl. des bœufs)“; cu acest din urmă sens dim. *lupănaș* și *lupănel* (Marian, Ornit. I, 257); *lupană*, dim. *lupănică* (Marian, ibid.) „au poil de loup (en parl. d'une vache)“ || *lupei* „au poil de loup (en parl. d'un chien)“ || *lupos* (Marian, Sat. 333) „plein de loups“ || *lupesc* „de loup“; *lupește*, † *lupiș* (Țichindeal, Fab. 8) „à la manière des loups“.

1029. **Lupe**, (ir.), sb. m. „louve“ < LUPA, -AM || lomb. piem. *lova*; fr. *louve*; prov. *loba*; cat. *lloba*; sp. port. *loba* || dim. *lupițe*.

1030. **LUPTA**, vb. „lutter, combattre“.

Lat. LUCTARE.

Alb. *l'uftoñ* (> ar. *l'uftare*); rtr. *lutter*; it. *loitare*; fr. *lutter*; prov. *lochar*; cat. *lluytar*; sp. *luchar*; port. *lutar*.

Der.: *luptător* „lutteur“ || *luptaci* (Ivireanul, Did. 123; Cihac) „lutteur“.

1031. **Luptă**, sb. f. „lutte, combat“ < LUCTA, -AM || alb. *l'uftë* (> ar. *l'uftă*); rtr. *luotta*; it. *lotta*; sard *lutta*; fr. *lutte*; prov. *locha*; cat. *lluyta*; sp. *lucha*; port. *luta*.

1032. **LUT**, sb. n. „terre glaise“ || ir. ar. *lut*.

Lat. LUTUS, -UM.

Rtr. *lut*; it. *loto*; sard log. *ludu*; cat. *llot*; sp. port. *lodo* (comp. nprov. *loudo* „vase“).

Der.: dim. *lutișor* (Cihac; Tiktin) „ocre“ || *lutărie* „fosse d'où l'on tire la terre glaise“.

1033. **Lutos**, adj. „argileux“ || ar. ~ || < LUTOSUS, -A, -UM || it. *lotoso*; sard log. *ludosu*; sp. port. *lodoso*.